

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ**

**ПРОГРАМА
ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ
З ТЕОРІЇ ТА ІСТОРІЇ КОРЕКЦІЙНОЇ ПЕДАГОГІКИ
ДЛЯ ВСТУПУ НА НАВЧАННЯ НА ОСНОВІ ОСВІТНЬО-
КВАЛІФІКАЦІЙНОГО РІВНЯ «МОЛОДШИЙ СПЕЦІАЛІСТ» ДЛЯ
ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ БАКАЛАВР
ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 016 «СПЕЦІАЛЬНА ОСВІТА
(ОЛІГОФРЕНОПЕДАГОГІКА)»**

(освітня програма – «Корекційна психопедагогіка та логопедія»)

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма орієнтована на підготовку вступного випробування з теорії та історії корекційної педагогіки на здобуття ступеня «бакалавр» із спеціальності 016 Спеціальна освіта, освітня програма Корекційна психопедагогіка та логопедія на основі ступенів «молодший бакалавр» та «молодший спеціаліст», здобутого за іншою спеціальністю (напрямом підготовки).

Мета вступного випробування полягає у визначенні професійної компетентності й готовності абітурієнта до навчання в бакалавраті, що передбачає єдність теоретичної, практичної професійно-педагогічної підготовки і проведення наукових досліджень у закладі вищої освіти. Її зміст відповідає змісту педагогічних дисциплін, що вивчаються у закладах вищої освіти I-II рівнів акредитації і охоплює в повному обсязі основні категорії корекційної педагогіки, поняття, терміни, факти. Пропонований варіант програми передбачає чітке структурування і розподіл навчального матеріалу за основними розділами: загальні основи теорії та історії корекційної педагогіки, основи спеціальної дидактики, теорія виховання дітей з особливостями психофізичного розвитку. Кожен із розділів поділено на теми, виклад основних положень тем деталізовано, що полегшує абітурієнту пошук літературних джерел і орієнтирів для підготовки до тестової перевірки під час вступних випробувань. За характером відтворення навчального матеріалу всі тестові завдання поділяються на репродуктивні та конструктивні. Тести репродуктивного характеру складають основу першого рівня завдань і вимагають від абітурієнтів відтворення засвоєних ними раніше знань. До другого рівня відносяться тестові завдання репродуктивно-конструктивного характеру і дають можливість вступнику продемонструвати обізнаність з менш відомими фактами, подіями, назвами, термінами. Тести конструктивного характеру передбачають розв'язання творчих завдань і складають основу третього рівня складності. Такі завдання вимагають від абітурієнта визначення найсуттєвішого, стрижневого, спільного, відмінного, що дає змогу виявити глибину і неординарність педагогічного мислення майбутнього студента.

У програмі вказано нові нормативні документи про спеціальну та інклюзивну освіту в Україні, правові акти, названо авторів педагогічних теорій та концепцій у галузі корекційної педагогіки, класифікацій, основні педагогічні категорії, їх зміст та специфіка, підходи до здійснення сучасних науково-педагогічних досліджень, охарактеризовано вікові особливості розвитку та виховання особистості із порушеннями психофізичного розвитку.

АНОТАЦІЯ

Розділ 1. Загальні основи теорії та історії корекційної педагогіки

Загальні питання теорії та історії корекційної педагогіки.

Об'єкт, суб'єкт, предмет, мета і завдання корекційної педагогіки, її зв'язок з іншими науками. Основні поняття і терміни корекційної педагогіки. Значення корекційної педагогіки як науки. Понятійно-термінологічні означення щодо дітей, які мають стійкі розлади функцій організму (суб'єктів спеціальної освіти). Предмет і завдання дошкільної корекційної педагогіки. Зв'язки корекційної педагогіки з іншими науками.

Історіографія корекційної педагогіки.

Становлення і розвиток наукових основ корекційної педагогіки. Особливості становлення корекційної педагогіки в системі наукового знання. Соціокультурні та економічні основи корекційної педагогіки. Клінічні основи корекційної педагогіки. Історія розвитку системи спеціальної освіти осіб із інтелектуальними порушеннями (розумовою відсталістю). Предмет логопедії, її становлення як інтеграційної галузі знань. Історія становлення спеціальної освіти осіб із порушеннями зору. Історія становлення спеціальної освіти осіб із порушеннями слуху. Розвиток системи спеціальної освіти при аутизмі й аутистичних рисах особистості.

Методологічні й теоретичні основи корекційної педагогіки.

Методологічна база корекційної педагогіки. Концепція про культурно-історичне походження психіки. Концепція про закономірності психічного розвитку в нормі й патології. Концепція про провідну роль навчання в розвитку дитини.

Інтегрована та інклюзивна освіта дітей з особливостями психофізичного розвитку.

Сучасне поняття інтеграції та інклюзії. Короткі історичні відомості про розвиток інтеграційних процесів у світі. Розвиток інклюзивної освіти в Україні. Форми інтегрованого навчання і виховання. Психолого-педагогічний супровід як умова успішної інтеграції в соціум дитини із особливими освітніми потребами.

Нормативно-правове забезпечення корекційно-реабілітаційної допомоги дітям з особливими освітніми потребами.

Законодавчі й нормативні засади організації корекційно-освітньої роботи з дітьми з особливостями психофізичного розвитку. Нормативно-правове забезпечення спеціальної освіти. Огляд міжнародних документів щодо забезпечення рівного доступу до освіти. Міжнародні організації, які формують політику в галузі інклюзивної освіти. Аналіз українського законодавства щодо забезпечення рівного доступу до освіти.

Організація та зміст роботи у спеціальних закладах освіти.

Диференційована система спеціальних закладів для дітей дошкільного віку із вадами психофізичного розвитку в Україні. Комплектування корекційно-освітніх закладів для дітей із відхиленнями у розвитку. Комплексний підхід у корекційно-реабілітаційній і навчально-виховній роботі. Програми розвитку для дітей дошкільного віку з особливими освітніми потребами. Спеціальні заклади дошкільної освіти як навчально-методичний та кадровий ресурс інклюзивної освіти. Інклюзивно-ресурсний центр: функції та організаційно-структурні особливості.

Загальна характеристика особливостей розвитку, навчання і виховання дітей дошкільного віку з різними порушеннями психофізичного розвитку.

Система раннього виявлення та корекції відхилень у розвитку дітей. Організація ранньої допомоги дітям з порушеннями розвитку. Мета й основні завдання дошкільної освіти дітей із особливими потребами. Особливості розвитку, навчання і виховання дітей з порушеннями інтелекту. Особливості розвитку навчання і виховання дошкільників із затримкою психічного розвитку. Особливості розвитку навчання і виховання дошкільників з порушеннями зору. Особливості розвитку навчання і виховання дошкільників з порушеннями слуху. Особливості розвитку навчання і виховання дошкільників з порушеннями опорно-рухового апарату. Особливості розвитку навчання і виховання дітей дошкільного віку з порушеннями мовлення. Особливості розвитку навчання і виховання дошкільників із порушеннями емоційного розвитку. Особливості розвитку навчання і виховання дітей дошкільного віку з порушеннями поведінки і діяльності. Основні групи дітей зі складними дефектами та значення їх психолого-педагогічного вивчення. Завдання психолого-педагогічного супроводу розвитку дитини зі складним дефектом. Педагогіка Марії Монтессорі та Рудольфа Штайнера.

Комплексна диференціальна діагностика відхилень у психофізичному розвитку та його моніторинг.

Поняття диференціальної діагностики в корекційній педагогіці. Значення ранньої діагностики для розвитку і соціалізації дитини. Організація діагностичної роботи в діяльності інклюзивно-ресурсних центрів. Діагностична робота в корекційно-педагогічному процесі З ДО.

Розділ 2. Основи спеціальної дидактики.

Теорія навчання дітей із порушеннями психофізичного розвитку.

Процес навчання у загальноосвітньому навчальному закладі для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку. Корекційна спрямованість педагогічного процесу в спеціально організованому освітньому просторі. Загальні та спеціальні принципи навчання. Зміст спеціальної освіти. Методи навчання у корекційній педагогіці. Форми організації навчального процесу дітей із порушеннями психофізичного розвитку. Урок як основна форма організації навчального процесу дітей, які потребують корекції фізичного та (

або) розумового розвитку. Перевірка та облік знань, умінь і навичок учнів із особливими освітніми потребами. Керівництво та контроль у загальноосвітньому навчальному закладі для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку. Навчальна корекційно-виховна робота з дітьми, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку.

Загальна характеристика порушень при розумовій відсталості. Особливості корекційно-розвиткової роботи з розумово відсталими дітьми. Теоретичні основи навчання і виховання дітей із ЗПР. Організація корекційно-розвиткового навчально-виховного процесу дітей із ЗПР. Психолого-педагогічна характеристика дітей із порушеннями слуху. Особливості корекційно-педагогічної роботи з дітьми із порушеннями слуху. Характеристика основних видів порушень зору у дітей. Специфіка організації корекційно-реабілітаційної допомоги дітям із вадами зору. Завдання та принципи корекційної, розвиткової й навчальної роботи з дітьми, що мають порушення мовлення. Принципи побудови та організації корекційно-виховного процесу у загальноосвітньому навчальному закладі для дітей з порушеннями опорно-рухового апарату. Можливості розвитку, корекції, освіти та соціалізації дітей з аутизмом.

Розділ 3. Теорія виховання дітей з особливостями психофізичного розвитку.

Сутність процесу виховання. Завдання та зміст виховання у спеціальній школі.

Сутність, принципи та завдання виховання учнів корекційної школи. Зміст, основні напрями виховання у загальноосвітньому навчальному закладі для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку.

Методи виховання учнів спеціальної школи. Загальні методи виховання. Основні методи виховання учнів спеціальної школи, особливості їх реалізації. Характеристика методів формування суспільної поведінки аномальної дитини; методів виховання словом рідної мови; методів стимулювання розумово відсталої дитини. Корекційна спрямованість методів самовиховання. Диференціація методів виховання та засобів корекційно-виховної роботи в залежності від особливостей психофізичного розвитку, соціальних умов виховання. Міжпредметні зв'язки: спеціальна психологія, психологія виховання, загальна педагогіка.

Напрями виховання дітей із особливостями психофізичного розвитку.

Трудове навчання, виховання та профорієнтаційна робота з дітьми, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку. Моральне виховання у загальноосвітньому навчальному закладі для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку. Правове виховання дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку. Естетичне виховання дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку. Фізичне виховання дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку. Екологічне виховання дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку. Вивчення та формування дитячого колективу у закладах для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку. Позакласна робота у загальноосвітньому навчальному закладі для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Астапов В.М. Введение в дефектологию с основами нейро- и патопсихологии.- М.,1994.
2. Бгажнокова И.М. Психология умственно отсталого ребенка.- М.,1987.
3. Власова Т.А., Певзнер М.С. О детях с отклонениями в развитии.- М.: Просвещение, 1973.
4. Выготский Л.С. Избранные произведения.- М., 1984.- Т.5.
5. Дефектологічний словник: навчальний посібник / за ред. В.І. Бондаря, В. М. Синьова; [упоряд. В. М. Тімашова]. - К.: «МП Леся», 2011. - 528 с.
6. Діти з особливими потребами у початковій школі: поради батькам. Книга 3. / За ред. В.І.Бондаря, В.В.Засенка. - К.: Науковий світ, 2006. - 210 с.
7. Дошкольное воспитание аномальных детей / Под ред. Л.П.Носковой. - М., 1995
8. Еременко И.Г. Познавательные возможности учащихся вспомогательной школы.- К.: Радянська школа, 1072.

9. Забрамная С.Д. Психолого-педагогическая диагностика умственного развития детей.- М.: Просвещение, 1995.
10. Індекс інклюзії: дошкільний навчальний заклад: Навчально-методичний посібник / Кол. упорядників: Патрикеева О.О., Дятленко Н.М., Софій Н. З., Найда Ю. М. Під заг. ред. Шинкаренко В.І. - К.: Тов. «Видавничий дім «Плеяди». - 2011. - 100 с.
11. Исследование личности и познавательной деятельности учащихся вспомогательной школы. / Под ред. В.Г.Петровой.-М., 1980.
12. Коломинский Н.Л. Развитие личности учащихся вспомогательной школы.- К.: Радянська школа, 1978.
13. Колупасва А.А. Инклюзивна освіта: реалії та перспективи: Монографія. - К.: «Самміт-Книга». - 2009. - 272 с.
14. Катаева А. А., Стребелева Е.А. Дошкольная олигофренопедагогика. - М., 1998.
15. Коррекционная педагогика: Основы обучения и воспитания детей с отклонениями в развитии. / Под ред. Б. П. Пузанова. - М., 1998.
16. Коррекционная педагогика. / Под ред. В. С. Кукушина. - М.: ИКЦ "МарТ" - Ростов-на-Дону, 2004. - 352 с.
17. Коррекционная педагогика в начальном образовании. / Под ред. Г.Ф. Кумариной. - М.: Академия, 2003. - 314 с.
18. Коррекционное обучение как основа личностного развития аномальных школьников. / Под ред. Л. П. Носковой. - М., 1989. - 200 с.
19. Логопедія. Підручник / За ред. М.К. Шеремет. - К.: Вид. дім «Слово», 2010. - 376 с.
20. Лубовский В.И. Развитие словесной регуляции действий у детей (в норме и патологии).-М.: Педагогика, 1978.
21. Особенности познавательной деятельности учащихся вспомогательной школы.-/ Под ред. И.М.Соловьева.-М.: АПН РСФСР, 1953.
22. Особенности умственного развития учащихся вспомогательной школы.-/ Под ред. Ж.И.Шиф.-М.: Просвещение, 1965.
23. Отбор детей во вспомогательные школы.-/Под ред. С.Д.Забрамнои,- М.: Просвещение, 1972.
24. Певзнер М.С. Дети-олигофрены.- М.: АПН РСФСР, 1959.
25. Певзнер М.С., Лубовский В.И. Динамика развития детей-олигофренов,- М.: АПН РСФСР, 1963.
26. Практикум по психологии умственно отсталого ребенка.-/ Сост. А.Д. Виноградова.- М.: Просвещение, 1985.
27. Принципы отбора детей во вспомогательные школы.-/ Под ред. Г.М.Дульнева, А.Р.Лурия,- М., 1963.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Конкурсний бал вступника оцінюється за шкалою від 100 до 200 балів. Вступне випробування проводиться у письмовій формі за допомогою тестових технологій. У ході вступного випробування вступник розв'язує 20 завдань.

1 рівень (високий): 200–180 балів виставляється вступникам, які в повному обсязі виконали завдання (тестові завдання), продемонстрували обізнаність з усіма поняттями, фактами, термінами; адекватно оперують ними при розв'язанні завдань; виявили творчу самостійність, здатність аналізувати факти, які стосуються наукових проблем. Усі завдання (тестові завдання) розв'язані (виконані) правильно, без помилок.

2 рівень (середній): 179–160 балів виставляється за умови достатньо повного виконання завдань (тестових завдань). Розв'язання завдань має бути правильним, логічно обґрунтованим, демонструвати творчо-пізнавальні уміння та знання теоретичного матеріалу. Разом з тим, у роботі може бути допущено декілька несуттєвих помилок.

3 рівень (достатній): 159–140 балів виставляється за знання, які продемонстровані в неповному обсязі. Вони, зазвичай, носять фрагментарний характер. Теоретичні та фактичні знання відтворюються репродуктивно, без глибокого осмислення, аналізу, порівняння,

узагальнення. Відчувається, що вступник недостатньо обізнаний з матеріалом джерел із навчальної дисципліни та не може критично оцінити наукові факти, явища, ідеї.

4 рівень (низький): 139–100 балів виставляється за неправильну або поверхневу відповідь, яка свідчить про неусвідомленість і нерозуміння поставленого завдання. Літературу з навчальної дисципліни вступник не знає, її понятійно-категоріальним апаратом не володіє. Відповідь засвідчує вкрай низький рівень володіння програмним матеріалом.

Голова фахової атестаційної комісії

Володимир АНТОНЮК

Відповідальний секретар
приймальної комісії

Олег ДИКИЙ